

โครงการวิจัยหญ้าทะเล

จากพระราชกระแสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงพระราชทาน แก่ผู้บัญชาการกองทัพอากาศ เมื่อ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ใจความตอนหนึ่งว่า

“ให้กองทัพอากาศทำงานนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศ”

ซึ่งความมั่นคงของประเทศ มิได้เป็นเพียงความมั่นคงทางทหาร แต่หมายรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ อันมีค่าที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยให้กองทัพอากาศมีส่วนช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ ให้ดำรงอยู่สืบทอดถึงลูกหลาน ทางกองทัพอากาศน้อมรับสนองพระราชดำริ มาดำเนินการ ด้วยโครงการ งานวิจัยใน ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งบนบกและในทะเล

หนึ่งในงานทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่อาศัยเลี้ยงชีพตามชายฝั่ง ทะเล และเป็นพื้นฐานสำคัญอีกส่วนหนึ่งของทรัพยากรทะเลเนื่องจากเป็นผู้ผลิตขั้นต้น คือ โครงการวิจัยหญ้าทะเล จุดมุ่งหมายของโครงการคือ คัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์หญ้าทะเลที่มีความแข็งแรง คงทนต่อ สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในการดำเนินงานต้องใช้ระยะเวลายาวนาน แต่ระหว่าง หนทางสู่ความสำเร็จของการพัฒนา และคัดเลือกสายพันธุ์ ทีมงานวิจัยได้ทำการศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ วิทยาของหญ้าทะเล แต่ละชนิดมีผลให้เกิดการคิดค้นและทดลองเกี่ยวกับหญ้าทะเลในหลายรูปแบบ หนึ่งใน งานที่ประสบผลสำเร็จ คือ **การย้ายปลูกหญ้าทะเล**

คณะทำงานพัฒนาวิธีย้ายปลูกหญ้าทะเลโดยการตรึงไหลของหญ้าทะเลให้ยึดติดอยู่กับพื้นทรายเพื่อป้องกันไม่ให้หญ้าทะเลที่ทำการย้ายปลูกหลุดลอยไปกับคลื่นและกระแสน้ำก่อนที่จะหญ้าทะเลจะสามารถสร้างรากเพื่อยึดเกาะพื้นทรายได้เองและเจริญเติบโตต่อไปได้ **โดยวิธีที่เรียกว่าไม้ปักไขว้**

ซึ่งวิธีการย้ายปลูกหญ้าทะเลโดยใช้ไม้ปักไขว้ เป็นวิธีที่ง่าย ใช้วัสดุธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายไม่สูง และที่สำคัญคือสามารถทำการย้ายปลูกได้กับหญ้าทะเลหลายชนิดโดยเฉพาะหญ้าทะเลขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ซึ่งหญ้าทะเลที่ทำการย้ายปลูกด้วยวิธีไม้ปักไขว้แล้วคือ หญ้าชะเงาใบมน (*Cymodocea rotundata*) หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย (*Cymodocea serrulata*) และหญ้าคาทะเล (*Enhalus acoroides*) และทำการคัดเลือกชนิดหญ้าทะเลที่เหมาะสมต่อการย้ายปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่หญ้าทะเลจากการย้ายปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว ได้แก่ หญ้าชะเงาใบมน (*Cymodocea rotundata*) และหญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย (*Cymodocea serrulata*) เนื่องจากเป็นหญ้าทะเลขนาดกลาง ที่มีการเจริญเติบโตเร็วกว่าหญ้าคาทะเล จึงทำให้การเพิ่มพื้นที่ทะเลได้อย่างรวดเร็ว และไม่เป็นการทำลายพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลที่เป็นแหล่งต้นพันธุ์อีกด้วย

กองทัพเรือได้น้อมนำหัวใจการพัฒนา ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ **“ระเบิดจากข้างใน”** คือการสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความพร้อมของชุมชน เพื่อรับการพัฒนาขึ้นไป เริ่มต้นและประสบความสำเร็จจากชุมชนประมงพื้นบ้านใน อ.สิเกา จ.ตรัง โดยการนำเทคนิคการย้ายปลูกหญ้าทะเลด้วยวิธีไม้ปักไขว้ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่าย วัสดุอุปกรณ์หาได้ง่าย มาถ่ายทอดให้ชาวบ้านและเยาวชน สามารถทำได้ในพื้นที่ของตนเองอย่างง่าย ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ให้แก่ชาวบ้านและเยาวชนในพื้นที่ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ทำมาหากินของตนเองโดย

การย้ายปลูกลูกหอยทะเลเพื่อเพิ่มพื้นที่ผู้ผลิตขั้นต้นที่สมบูรณ์ โดยสามารถทำได้เอง และเห็นผลด้วยตนเอง ว่ามีสัตว์หน้าดิน สัตว์น้ำเพิ่มขึ้น เมื่อชาวบ้านได้รับทราบ ได้ทำ ได้เห็นผลที่เกิดเป็นรูปธรรมจากการพัฒนาชาวบ้านจะเข้าใจและเกิดความเข้มแข็งในชุมชน เมื่อมีทรัพยากรที่เข้มแข็งทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ก็สามารถขยายผลออกไปสู่ระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศต่อไปได้ในอนาคต

จากพื้นที่ทรายโล่งๆหน้าเขาผี คณะทำงานทำการย้ายปลูกลูกหอยทะเล จนทำให้บริเวณนี้ มีสภาพเป็นระบบนิเวศหอยทะเลขึ้นมา มีสิ่งมีชีวิตเข้ามาอาศัยอยู่จำนวนมาก เริ่มจากสัตว์หน้าดิน เช่นพวกหอย ปู ดาวทะเล เมื่อพื้นที่หอยทะเลขยายมากขึ้นจนเป็นระบบนิเวศหอยทะเลที่สมบูรณ์ ก็จะเป็นแหล่งหอยทะเลแหล่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากฝีมือมนุษย์

การเข้าถึงของมนุษย์ มิได้สร้างแต่ผลเสียเสมอไป ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์กลุ่มนั้นนำพาอะไรเข้าไปสู่....

จากพื้นที่ทรายโล่งๆบริเวณหน้าเกาะ ไม่มีที่หลบภัย ไม่มีที่วางไข่ อนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน พื้นที่ทรายถูกพัดพา

จากจุดเล็กๆ ที่เริ่มทดลองย้ายปลูกลงน้ำทะเล บริเวณหน้าเขาผี อ.สิเกา จ.ตรัง

สามารถสร้างนิเวศหญ้าทะเลในพื้นที่ที่เปรียบเสมือนทะเลทรายกลางทะเล
ให้สัตว์น้ำเล็กๆสามารถเข้ามาหลบภัย หาอาหารได้

นิเวศหญ้าทะเลที่สมบูรณ์สามารถสร้างได้ด้วยมนุษย์

